

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 60 0 Ps 030404 23 Rev
Banjaluka, 15.02.2024. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Violande Šubarić, kao predsjednika vijeća, Biljane Majkić Marinković i Jadranke Stanišić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca I. d.o.o. D., koga zastupa punomoćnik R.H., advokat iz S., , protiv tuženih A.T.B. G., i K. K. H. G., koje zastupaju punomoćnici S.Đ. i D.L., advokati Zajedničke advokatske kancelarije Đ. D., radi naknade štete zbog zloupotrebe pravnog lica, vrijednost predmeta spora 3.801.520,49 KM, odlučujući o reviziji tuženih protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 60 0 Ps 030404 22 Pž od 14.12.2022. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 15.02.2024. godine donio je

PRESUDU

Revizija tuženog, K. K. H. G, se usvaja, presuda Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 60 0 Ps 030404 22 Pž od 14.12.2022. godine, preinačava, tako što se žalba tužioca u odnosu na ovog tuženog odbija i presuda Okružnog privrednog suda u Doboju broj 60 0 Ps 030404 21 Ps od 28.02.2022. godine, u odnosu njega potvrđuje, te se obavezuje tužilac da označenom tuženom na ime troškova cijelog postupka isplati iznos od 36.298,10 KM u roku od 15 dana od dana prijema ove presude.

Revizija tuženog, A.T.B. G, se odbija.

Odbija se zahtjev tužioca za naknadu troškova za sastavljanje odgovora na reviziju u iznosu od 4.387,50 KM.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Doboju broj 60 0 Ps 030404 21 Ps od 28.02.2022. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužioca kojim je tražio da sud obaveže prvotuzenog i drugotuzenog da solidarno izmire dospjelo novčano potraživanje prema tužiocu na ime naknade štete prouzrokovane nesavjesnim postupanjem i zloupotrebom privrednog društva, te da izvrše uplate na ime ukupnog duga od 3.801.520,49 KM koji se sastoji od 1.870.393,90 KM po osnovu glavnog duga, novčanog iznosa od 20.663,79 KM po osnovu sudskih troškova – sudskih taksi, iznosa od 500,00 KM po osnovu troškova vještačenja, iznosa od 33.282,50 KM po osnovu advokatskih troškova, iznosa od 1.838.066,12 KM po osnovu zateznih zakonskih kamata na glavni dug, iznosa od 14.054,22 KM po osnovu zakonskih zateznih kamata na sudske troškove – troškove takse, iznosa od 206,17 KM po osnovu zakonskih zateznih kamata na ime troškova vještačenja i iznosa od 24.353,79 KM po osnovu zakonskih zateznih kamata na advokatske troškove, uključujući i troškove ovog postupka.

Obavezan je tužilac da tuženima solidarno isplati iznos od 30.010,50 KM na ime naknade troškova postupka, u roku od 30 dana od dana prijema prepisa presude, dok je u preostalom dijelu ovaj zahtjev tuženih odbijen.

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 60 0 Ps 030404 22 Pž od 14.12.2022. godine, žalba tužioca je usvojena i preinačena prvostepena presuda tako što je usvojen tužbeni zahtjev te su obavezani tuženi da solidarno izmire tužiocu na ime naknade štete prouzrokovane nesavjesnim postupanjem i zloupotrebom privrednog društva iznos od 3.801.520,49 KM, koji čine glavni dug u iznosu od 1.870.393,90 KM, iznos od 20.663,79 KM po osnovu sudskih troškova, iznos od 500,00 KM po osnovu troškova vještačenja, iznos od 33.282,50 KM po osnovu advokatskih troškova, iznos od 1.838.066,12 KM po osnovu zakonskih zateznih kamata na glavni dug, iznos od 14.054,22 KM po osnovu zakonskih zateznih kamata na sudske troškove, iznos od 206,17 KM po osnovu zakonskih zateznih kamata na ime troškova vještačenja i iznos od 24.353,79 KM po osnovu zakonskih zateznih kamata na advokatske troškove.

Obavezani su tuženi da na ime troškova postupka isplate tužiocu iznos od 45.641,27 KM u roku od 15 dana od dana prijema presude.

Odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu.

Dopunskom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 60 0 Ps 030404 22 Pž od 10.02.2023. godine, izvršena je dopuna presude ovog suda broj 60 0 Ps 030404 22 Pž od 14.12.2022. godine, tako da se u zadnjem redu stava I izreke, iza riječi: „advokatske troškove”, dodaju riječi: „a sve u roku od 30 dana od dana prijema prepisa presude”.

Tuženi revizijom pobijaju drugostepenu presudu zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlažu da se revizija usvoji i osporena presuda preinači.

Tužilac je dao odgovor na reviziju u kojem tvrdi da revizija nije osnovana i predlaže da se odbije.

Revizija tuženog K. K. H. G je osnovana, dok revizija tuženog A.T.B. G nije osnovana.

Predmet spora u ovom postupku je zahtjev tužioca da se obavežu tuženi da mu zbog proboja pravne ličnosti pravnog lica K.. d.o.o. D. isplate potraživanje tužioca prema navedenom pravnom subjektu u iznosu od 3.801.520,49 KM.

Ocjenom provedenih dokaza prvostepeni sud je utvrdio:

- iz izvoda iz sudskog registra sa istorijskim podacima za K. K. H. G (u dalem tekstu: drugotuženi) od 13.07.2021. godine utvrđeno je da je društvo registrovano kao društvo sa ograničenom odgovornošću, da je grana poslovanja proizvodnja i trgovina plastikom, da je između ostalih osnivač društva i A.T.B. G (u daljem tekstu prvotuženi); da se tuženi bave proizvodnjom PVC profila i specijalnih komponenti za termoizolacijske sisteme objekata; da tuženi predstavljaju grupaciju koja za svoje proizvode koristi žig K., zaštićen pred međunarodnim uredom Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo u periodu od 13.07.2017. do 13.07.2027. godine;
- da tužilac prema društvu K. d.o.o. D. ima novčana potraživanja utvrđena pravosnažnom presudom Okružnog privrednog suda u Doboju, broj 60 0 Ps 020255 14 Ps od 21.09.2015. godine koja je potvrđena presudom Višeg privrednog suda u Banja Luci broj 60 0 Ps 020255

15 Pž od 14.11.2016. godine i Višeg privrednog suda u Banja Luci broj 60 0 Ps 025929 18 Pž od 26.11.2018. godine;

- da je prvotuženi na osnovu rješenja Okružnog privrednog suda u Doboju 16.01.2013. godine upisan kao jedini član društvo K. d.o.o. D., da je označeno društvo na osnovu rješenja 02.03.2017. godine promijenilo naziv u S. d.o.o. D.; da je nad privrednim društvom S. d.o.o., pokrenut postupak likvidacije dana 20.04.2018. godine, pa zatim stečajni postupak 20.07.2018. godine; da je stečajni postupak zaključen zbog nedostatka stečajne mase rješenjem Okružnog privrednog suda u Doboju broj 60 0 St 026974 18 St od 14.02.2019. godine, te je privredno društvo brisano iz registra dana 19.03.2019. godine; da je tužilac u stečajnom postupku prijavio svoje potraživanje u iznosu od 1.925.267,97 KM po osnovu pravosnažnih presuda i da je potraživanje u navedenom iznosu tužiocu priznato, ali isto nije izmireno;

- da je u društvu K. d.o.o. D., na osnovu rješenja Okružnog privrednog suda u Doboju od 28.08.2014. godine, kao direktor bez ograničenja ovlaštenja bila upisana A.M., da je rješenjem istog suda od 17.12.2015. godine, A.B. (ranije prezime M.) upisana kao zamjenik direktora, te je ista rješenjem Okružnog privrednog suda u Doboju od 06.09.2016. godine upisana kao direktor bez ograničenja, te je na osnovu rješenja označenog suda od 28.12.2016. godine, kao prokurista upisan S.S.;

- da je rješenjem Okružnog privrednog suda u Doboju od 23.12.2015. godine izvršen upis osnivanja društva D.S. d.o.o. čiji je osnivač R.B. iz D., a lice ovlašteno za zastupanje I.M.; da je ovo društvo, rješenjem od 18.04.2017. godine promijenilo naziv u K.P. d.o.o., kada su kao lica ovlaštena za zastupanje upisani direktor A.B. i zamjenik direktora S.S.; da su radnici društva K. prebačeni u društvo K.P. d.o.o. D., da su prebačeni proizvodni pogoni i mehanizacija iz K. u K.P. d.o.o. D., te da se krajnji proizvodi dostavljaju istim kupcima u A. i to sa zaštićenim znakom K.; da je rješenjem Okružnog privrednog suda Doboju od 16.05.2019. godine kao prokurista upisana M.K., te su ograničena ovlaštenja direktoru A.B. i zamjeniku direktora S.S., te je rješenjem istog suda od 18.11.2020. godine izvršen upis opoziva prokure za M.K. i upisano da direktor A.B. i zamjenik direktora S.S. zastupaju društvo bez ograničenja ovlaštenja;

- iz notarski obrađene odluke o izmjeni osnivačkog akta OPU-IP: ... od 10.11.2016. godine, za privredno društvo D.S. d.o.o. D., utvrđeno je da je društvo K. d.o.o. D. dalo saglasnost privrednom društvu D.S. d.o.o. D. da može bez ograničenja, prilikom promjene svog poslovnog imena koristiti dio poslovnog imena K. u bilo kojoj kombinaciji sa drugim riječima; da je označenom odlukom promjenjen naziv privrednog društva D.S. d.o.o., u K.P. d.o.o. D.;

- da je prvotuženi kao osnivač i jedini član društva S.d.o.o. D., u funkciji skupštine društva, dao notarski obrađeno odobrenje od 30.03.2017. godine da A.B. iz D., direktor u društvu S. d.o.o., bude imenovana i obavlja funkciju direktora D.S. d.o.o. D., a S.S. iz D., prokurista društva, bude imenovan i obavlja funkciju zamjenika direktora, u društvu konkurentske djelatnosti D.S. d.o.o. D.;

- da je između drugotuženog, kao povjerioca, i R.B. iz D., kao povjerenika, dana 16.05.2018. godine, u D., zaključen ugovor o povjereničkom držanju udjela, kojim je ugovoreno da R. B. drži udio u K.P. d.o.o. D., u svoje ime, a za račun i u isključivom interesu drugotuženog; kao i da je u D. dana 16.05.2018. godine između drugotuženog, kao kupca, i R.B. iz D., kao prodavca, zaključen ugovor o kupoprodaji kojim je ugovoreno da kupac kupuje a prodavac prodaje cjelokupni udio u društvu nominalne vrijednosti od 1,00 KM, da prodavac ovlašćuje kupca da na osnovu ovog ugovora, bez dalje saglasnosti prodavca, kao vlasnik i posjednik udjela upiše upiše u knjigu udjela društvo i u sudski registar nadležnog suda; da je između drugotuženog, kao povjerioca, i R.B. iz D., kao povjerenika, dana 19.02.2020. godine, u D. zaključen ugovor o povjereničkom držanju kojim je ugovoreno da R.B. drži udio u K.P. d.o.o. D., u svoje ime, a za račun i u isključivom interesu drugotuženog; da je u D. dana 19.02.2020. godine između drugotuženog, kao kupca i R.B. iz D., kao prodavca, zaključen ugovor o prenosu udjela kojim je ugovoreno da prodavac prodaje, a kupac kupuje cjelokupni udio u društvu nominalne

vrijednosti od 1,00 KM, da prodavac ovlašćuje kupca da na osnovu ovog ugovora, bez dalje saglasnosti prodavca, kao vlasnik i posjednik udjela upiše u knjigu udjela društvo i u sudski registar nadležnog suda;

- da su između drugotuženog i K.P. d.o.o. D. zaključeni ugovori o zakupu mašina, alata i opreme i to: ugovor o zakupu od 24.04.2017. godine, ugovor o zakupu od 12.06.2017. godine, ugovor o zakupu od 08.03.2018. godine, ugovor o zakupu od 04.05.2020. godine; da je između drugotuženog i K.P. d.o.o. D. zaključen ugovor o kupoprodaji robe od 11.06.2019. godine i da su predmet tog ugovora sirovine i materijal potreban za proizvodnju PVC profila, pomoćni materijal, rezervni dijelovi i ostalo, da prodavac preuzima narudžbu i dostavu materijala, da prodavac isporučuje potrebnu količinu materijala za proizvodnju u K.P. d.o.o. D.; da su drugotuženi, kao zalagoprimec, i K.P. d.o.o., kao zalagodavac, zaključili ugovor o zalogu od 08.07.2020. godine kojim zalagodavac zalaže pokretnu imovinu koja je navedena u prilogu 1. ovog ugovora, u korist zalagoprimeca, a na ime osiguranja potraživanja zalagoprimeca koja proističu iz ugovora o kupoprodaji i ugovora o zajmu ali i iz svih drugih potraživanja zalagoprimeca iz međusobnih poslovnih odnosa stranaka; da su drugotuženi, kao zajmodavac, i K.P. d.o.o., kao zajmoprimec, dana 02.01.2020. godine zaključili ugovor o zajmu u iznosu od 735.000,00 EUR za potrebe izmirenja obaveza zajmoprimeca, da će se zajam isplaćivati u pet rata; da su ista privredna društva zaključila ugovor o poravnanju u kojem je navedeno da drugotuženi prema K.P. d.o.o. ima otvorena i zakašnjela potraživanja od 2.222.381,56 KM, bez iznosa za zajam od 1.437.535,05 KM, a da K.P. d.o.o. ima otvorena i zakašnjela potraživanja od 494.291,32 KM prema drugotuženom, da je dogovoreno da se neplaćena i plativa potraživanja od 494.291,32 KM u cjelini kreditiraju do 31.08.2020. godine;

- prihvatanjem nalaza vještaka ekonomske struke L.Đ. od 12.12.2021. godine, utvrđeno je da ukupan dug dužnika K. d.o.o. D. (kasnije S. d.o.o.), prema tuženom, kao povjeriocu, po pravosnažnim i izvršnim presudama sa obračunatom zakonskom zateznom kamatom iznosi 3.801.520,49 KM; da je u ovom iznosu sadržan je glavni dug od 1.870.393,90 KM, iznos od 20.663,79 KM po osnovu sudskih troškova, iznos od 500,00 KM po osnovu troškova vještačenja, iznos od 33.282,50 KM po osnovu advokatskih troškova, iznos od 1.838.066,12 KM po osnovu zakonskih zateznih kamata na glavni dug, iznos od 14.054,22 KM po osnovu zakonskih zateznih kamata na sudske troškove, iznos od 206,17 KM po osnovu zakonskih zateznih kamata na ime troškova vještačenja i iznos od 24.353,79 KM po osnovu zakonskih zateznih kamata na advokatske troškove.

Na prednjem utvrđenju prvostepeni sud temelji stanovište da nije osnovan prigovor zastarjelosti nalazeći da je tužilac prijavio predmetna potraživanja u stečajnom postupku koji je vođen nad S. d.o.o. D. (kao pravnim slijednikom K. d.o.o. D.) i da je time, u smislu odredbe člana 388. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89 te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 - u daljem tekstu: ZOO) prekinut trogodišnji rok zastarjelosti iz odredbe člana 374. ZOO, da je stečaj zaključen rješenjem Okružnog privrednog suda Doboj broj 60 0 St 026974 18 St od 14.02.2019. godine, tako da je zastara prekinuta podnošenjem prijave u stečajnom postupku i shodno odredbi člana 392. ZOO počela je ponovo teći tek nakon zaključenja stečajnog postupka i da je podnošenjem predmetne tužbe 01.03.2021. godine održan rok zastarjelosti predmetnog potraživanja.

Prema stanovištu prvostepenog suda u smislu odredbe člana 15. Zakona o privrednim društvima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 127/2008, 58/2009, 100/2011, 67/2013, 100/2017, 82/2019 i 17/23 – u daljem tekstu: ZPD) nije osnovan prigovor nedostatka pasivne legitimacije u odnosu na prvotuženog, jer je prvotuženi bio član društva S. d.o.o. D., ranije K. d.o.o. D., dok je u odnosu na drugotuženog usvojio ovaj prigovor uz obrazloženje da drugotuženi nije član društva S. d.o.o. D., niti K.P. d.o.o. D.

Nadalje prvostepeni sud nalazi da tužilac izvedenim dokazima nije dokazao da je prvotuženi zloupotrijebio društvo kroz stečaj i time oštetio tužioca, da između štete na strani tužioca i postupanja prvotuženog nema uzročnu posljedičnu vezu, te da shodno tome nisu ispunjeni uslovi iz odredbe člana 154. stav 1. ZOO za odgovornost prvotuženog za predmetnu štetu.

Drugostepeni sud je s pozivom na odredbu člana 207. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 – u daljem tekstu: ZPP) u sjednici vijeća, ocjenio presudu Osnovnog suda u Derventi broj 84 0 K 054917 21 K od 11.10.2022. godine, te utvrdio da su označenom presudom optuženi B.A. i S.S. osuđeni na kazne zatvora jer su, kao odgovorna lica, u namjeri da povezanom društvu K.P. d.o.o. D. pribave protivpravnu imovinsku korist, koja korist se ogleda u tome što će privredno društvo K. d.o.o. D. prestatu sa poslovnom aktivnošću 2016. godine, te će zaposlene radnike, poslovni prostor, radne mašine i opremu preuzeti povezano pravno lice K.P. d.o.o. D., što je učinjeno 19.01.2017. godine, kada su radnici K. d.o.o. D. i formalno zasnovali radni odnos kod privrednog društva D.S., te vršili isplate obaveza prema povjeriocima društva K. koji su od interesa za poslovnu aktivnost društva K.P. d.o.o. D., a pri izvršenju poreskih i drugih obaveza uskratili sredstva koja predstavljaju javni prihod i grubo kršili pravila poslovanja na koji način je pribavljena znatna imovinska korist za K.P. d.o.o. D., a nastupila šteta velikih razmjera za budžet RS i povjerioca I. d.o.o. D. (ovde tužioca), te znajući da je privredno društvo K. d.o.o. D. u 2017. godini postalo nesposobno za plaćanje obaveza, isplatili dugove određenim povjeriocima i na taj način ih stavili u povoljniji položaj u odnosu na druge, čime su znatno oštetili dva povjerioca I. d.o.o. D. i Upravu RS. Optuženi B.A. i S.S. su priznali krivicu za ova djela, te je presuda izrečena na osnovu prihvatanja sporazuma o priznanju krivice.

Nalazeći da je sud, u smislu odredbe člana 12. ZPP, vezan činjenična utvrđenja iz označene presude i prihvatajući utvrđenja prvostepenog suda, drugostepeni sud je našao da je tužilac aktivno legitimisan, u smislu odredbe člana 15 ZPD, jer je dokazao na osnovu pravosnažnih presuda da ima potraživanje prema pravnom licu K. d.o.o. D., koje je kasnije promijenilo naziv u S. d.o.o. D., a nakon otvaranja stečaja, brisano iz sudskog registra. Prema stanovištu drugostepenog suda, brisanjem pravnog slijednika društva K. d.o.o. D. iz sudskog registra, tužilac je onemogućen da naplati svoje dospjelo potraživanje te je na taj način je za njega nastupila šteta u smislu umanjenja imovine koja je definisan odredbom člana 155. ZOO.

Otvaranje stečaja nad društvom prema kojem je tužilac imao potraživanje, te istovremenim preuzimanjem posla tog društva kroz novo pravno lice – K.P. d.o.o. D., u koje je prebačeno cjelokupno poslovanje, uprava, radnici, proizvodni pogoni kao i kupci ugašenog lica, drugostepeni sud kvalifikuje kao zloupotrebu privrednog društva za nedozvoljene ciljeve u smislu odredbe člana 15 ZPD. Prema stanovištu drugostepenog suda, prvotuženi, kao osnivač drugotuženog, sa kojim zajedno čini grupaciju koja se bavi proizvodnjom PVC i koriste žig K. zaštićen pred Svjetskom organizacijom za intelektualno vlasništvo, predstavljaju povezana lica u shodno odredbi člana 357. ZPD. Slijedom toga drugostepeni sud zaključuje da su tuženi zbog proboja pravne ličnosti, solidarno odgovorni za isplatu predmetnog potraživanja jer između zloupotrebe društva i predmetne štete na strani tužioca postoji uzročna veza. Iz navedenih razloga usvojen je tužbeni zahtjev tužioca i tuženi solidarno obavezani na isplatu poraživanja iz pravosnažnih presuda sa obračunatom zakonskom zateznom kamatom.

Drugostepena presuda, u odnosu na drugotuženog, nije pravilna, dok je ista u odnosu na prvotuženog pravilna, a iz slijedećih razloga.

Odredbom člana 15. ZPD propisano je: komanditori komanditnog društva, kao i članovi društva sa ograničenom odgovornošću i akcionari akcionarskog društva mogu prema trećim licima lično odgovarati za obaveze društva ako zloupotrijebe privredno društvo za nezakonite ili prevarne ciljeve, ili ako sa imovinom privrednog društva raspolažu kao sa sopstvenom imovinom na način kao da privredno društvo kao pravno lice ne postoji (stav 1); lica iz stava 1. ovog člana odgovorna su za obaveze društva solidarno (stav 2); odgovornost iz st. 1. i 2. ovog člana utvrđuje nadležni sud, pri čemu uzima u obzir sve okolnosti u vezi sa zloupotrebom, a naročito da se opšti princip ograničene odgovornosti ne primjenjuje na slučajeve iz stava 1. ovog člana (stav 3).

Revizijski prigovor, da je drugostepeni sud prilikom donošenja osporene presude prekoračio tužbeni zahtjev, nije osnovan.

Naime, do prekoračenja tužbenog zahtjeva dolazi kada je sud dosudio više od onoga što je tužbenim zahtjevom traženo, ili kad je dosuđeno ono što tužilac nije tražio s obzirom na činjenični osnov tužbe kojim je sud vezan.

Prema činjeničnim navodima tužbe tužilac tvrdi da nije naplatio dospjelo novčano potraživanje koje se temelji na pravosnažnim presudama zbog nesavjesnog postupanja i zloupotrebe privrednog društva K. d.o.o. D. (koje je njegov dužnik) i da su zloupotrebu ovog društva počinili tuženi i to prvotuženi kao jedini član društva dužnika tužioca i drugotuženi, čiji je jedan od osnivača prvotužine i koji posluju zajedno kao grupacija u kojoj drugotuženi ima položaj zavisnog preduzeća.

Tužbenim zahtjevom je traženo da se obavežu tuženi „[...] da solidarno izmire dospjelo novčano potraživanje prema tužiocu na ime naknade štete prouzrokovane nesavjesnim postupanjem i zloupotrebom privrednog društva te da izvrše uplate na ime ukupnog duga od 3.801.520,49 KM [...]“.

Drugostepeni sud je izrekom presude obavezao tužene da „[...] da solidarno izmire tužiocu na ime naknade štete prouzrokovane nesavjesnim postupanjem i zloupotrebom privrednog društva iznos od 3.801.520,49 KM [...]“.

Spor je prema razlozima drugostepene presude pravno kvalifikovan kao spor zbog proboja pravne ličnosti u smislu odredbe člana 15. ZPD. S obzirom na činjenične navode tužbe i stanje spisa ove parnice, po ocjeni ovoga suda, navedena pravna kvalifikacija je pravilna, i ista podrazumijeva izmirenje dospjele obaveze privrednog društva zbog zloupotrebe tog privrednog društva. Okolnost da je drugostepeni sud dosuđeni iznos, u smislu stanja u imovini tužioca, potraživanje kvalifikovao i kao materijalnu štetu, ne utiče na pravilnost i zakonitost presude.

Shodno tome presudom drugostepenog suda nije prekoračen tužbeni zahtjev kako u pogledu iznosa potraživanja tako i u pogledu identiteta spora.

Drugostepeni sud je svoju odluku temeljio na osuđujućoj presudi Osnovnog suda u Derventi broj 84 0 K 054917 21 K od 11.10.2022. godine, koja je drugostepenom sudu dostavljena u žalbenom postupku. Revizija pravilno ukazuje da je ocjenom ovog dokaza, u sjednici vjeća, na štetu tuženih povrijeđeno načelo neposrednosti iz odredbe člana 4. ZPP i načelo kontradiktornosti iz odredbe člana 5. ZPP i da je drugostepeni sud, radi ocjene dokaza koji nije izveden pred prvostepenim sudom (novi dokaz), bio dužan otvoriti raspravu pred drugostepenim sudom u smislu odredbe člana 217. stav 2. u vezi sa članom 207. stav 1. ZPP, a sve u vezi sa naprijed navedenim odredbama ZPP (član 4. i 5.). Međutim, ova povreda postupka, u konkretnom slučaju, ne utiče na pravilnost i zakonitost pobijane odluke.

Naime, označena presuda donesena je u krivičnom postupku koji se vodio protiv A.B. i S.S., kao odgovornih lica u pravnom subjektu K. d.o.o. D. i K.P. d.o.o. D. U ovoj parnici je

utvrđeno da su navedena lica istovremeno bili član uprave (direktor) i lice ovlašteno za zastupanje (prokurista) društva koje je dužnik tužioca i članovi uprave konkuretskog preduzeća K.P. d.o.o. D., prema saglasnosti koju im je dao prvotuženi. Krivična odgovornost fizičkih lica, kao poslovnog organa i zastupnika društva, i njihova odgovornost za naknadu štete, samostalna je i nezavisna u odnosu na odgovornost (krivičnu i građansku) pravnog lica kod kojeg su isti zaposleni. Zbog toga ova presuda ne predstavlja dokaz o činjenicama koje su relevantne za zaključak o odgovornosti tuženih u ovoj parnici po osnovu proboja pravne ličnosti.

Osnivači privrednog društva (pravna i/ili fizička lica) i preduzeća koja osnivaju su posebne pravne ličnosti i da svaki od njih odgovara vlastitom imovinom za svoje obaveze, odnosno društvo za obaveze prema povjeriocima odgovara imovinom društva. Odredba člana 15. ZPD propisuje izuzetak od ovog pravila kojim se odstupa od pravila odvojene odgovornosti preduzeća i njegovih osnivača/članova institutom zloupotrebe pravne ličnosti (proboj pravne ličnosti). Radi se o zakonskoj odgovornosti člana društva u slučaju zloupotrebe privrednog društva za nezakonite ili prevarne ciljeve, kada član društva sam ili solidarno sa drugim članovima tog društva, odgovara za obaveze društva svojom imovinom.

Ekonomski uzroci nastanka instituta zloupotrebe pravne ličnosti sastoje se u ekonomskoj koristi koju imaju osnivači/članovi/akcionari, koji su zloupotrebom društva kao pravnog lica, a oštećujući povjerioce društva, pribavili ekonomsku korist i to za sebe, ili za neko drugo lice i na taj način uvećali svoju, ili imovinu nekog drugog lica.

U sporu po tužbi za zloupotrebu pravne ličnosti aktivno je legitimisan povjerilac društva kapitala protiv člana tog društva, pod kumulativno ispunjenim uslovima: da je izvršena radnja koja predstavlja zloupotrebu; da u vrijeme izvršene zloupotrebe postoji potraživanje prema društvu (dospjelo u vrijeme podnošenja tužbe); da je zloupotrebu izvršio član društva; da postoji uzročna veza između postupanja člana društva i zloupotrebe.

Načini i modaliteti zloupotrebe ili prevarnih radnji kojima vlasnici ili članovi uprave oštećuju povjerioce raspoložujući imovinom preduzeća u svoju ličnu korist, ili trećih lica, su različiti: mješanje lične imovine sa imovinom preduzeća, plaćanja novcem preduzeća za lične potrebe (npr. za kupovinu kuće, automobila), otuđenje imovine u korist srodnika ili trećih lica ili u svoju ličnu korist raspolaganjem imovinom preduzeća na druge načine u cilju izigravanja povjerilaca, smanjenjem imovine u svoju korist ili u korist drugog lica u situaciji kada znaju da neće biti u stanju da izmire povjerioce iz preostale imovine.

Nižestepeni sudovi su utvrdili da je prvotuženi, kao jedini član društva K. d.o.o. (u daljem tekstu: dužnik tužioca), dao saglasnost da direktor i prokurista tog društva obavljaju poslove poslovnih organa u društvu konkurentske djelatnosti K.P. d.o.o., te je dao i saglasnost za korištenje poslovnog imena dužnika tužioca istom društvu konkurentske djelatnosti. Društvo K.P. d.o.o., preuzelo je radnike i mašine opremu dužnika tužioca, poslovno ime dužnika tužioca promjenjeno je u S. d.o.o. (sve navedene radnje preduzete su u prva tri mjeseca 2017. godine).

Nakon što su preduzete ove radnje prvotuženi je nad privrednim društvom S. d.o.o. pokrenuo postupak likvidacije 20.04.2018, koji je prerastao u stečajni postupak, te je privredno društvo dužnik tužioca po zaključenom stečajnom postupku, dana 19.03.2019. godine brisano iz registra.

Tužilac je bezuspješno vodio postupak izvršenja radi naplate potraživanja iz pravosnažnih presuda, potraživanje je prijavljeno u stečajnom postupku, ali nije naplaćeno zbog nepostojanja imovine.

Utvrđeno je i da privredno društvo K.P. d.o.o., prvotuženi i drugotuženi koriste i žig društva K. d.o.o., koji je registrovan na njegovo ime kod Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo u periodu od 13.07.2017. do 13.07.2027. godine.

Drugotuženi je 2018. godine sa R.B., kao jedinim članom društva K.P. d.o.o. zaključio ugovor o kupovini udjela iz kojeg proizilazi da je udio R.B. prenesen drugotuženom uz naknadu (po osnovu kupoprodaje), te zaključuju i ugovor o povjereničkom držanju udjela kojim je ugovoreno da R.B. udio u društvu K.P. d.o.o., drži u svoje ime, a za račun i u interesu drugotuženog, te sa istim licem iste ugovore zaključuje i 2020. godine. Drugotuženi je sa K.P. d.o.o. zaključio i ugovore o zakupu mašina, ugovor o kupoprodaji robe, ugovor o zajmu i zalogu.

Prvotuženi je jedan od osnivača drugotuženog, a oba ova pravna lica su registrovana u R.A.

Navedene radnje prvotuženog su radnje raspolaganja imovinom i imovinskim pravima društva dužnika tužioca K. d.o.o., kasnije S.), očigledno su preduzete suprotno interesima društva (član 31. stav 2. ZPD), nesavjesno (član 32. stav 1. ZPD), s ciljem da se označeno privredno društvo dovede u položaj nemogućnosti izmirenja obaveza prema dužnicima, odnosno do stečaja i brisanja pravnog subjekta iz registra pravnih lica i predstavljaju zloupotrebu privrednog društva.

Kako je prvotuženi bio jedini član društva, a njegove radnje predstavljaju zloupotrebu koja je dovela do prestanka postojanja društva koje je dužnik tužioca, to su ispunjeni uslovi iz odredbe člana 15. ZPD da se prvotuženi obaveže na isplatu dospjelog novčanog potraživanja tužioca prema privrednom društvu.

Potraživanja utvrđena pravosnažnom sudskom odlukom, prema odredbi člana 379. stav 1. ZOO, zastarjevaju za 10 godina i kad je zakonom za ta potraživanja predviđen karaći rok zastarjelosti. Presude na kojima se temelji potraživanje tužioca postale su pravosnažne 2016. godine (presuda Višeg privrednog suda u Banja Luci broj 60 0 Ps 020255 15 Pž od 14.11.2016. godine) i 2018. godine (presuda Višeg privrednog suda u Banja Luci broj 60 0 Ps 025929 18 Pž od 26.11.2018. godine), predmetna tužba podnesena je 01.03.2021. godine, pa je istom održan desetogodišnji rok zastarjelosti.

Kako je naprijed rečeno odredba člana 15. ZPD predviđa solidarnu odgovornost članova društva za obaveze društva u slučaju zloupotrebe privrednog društva pričinjene u svoju korist ili u korist trećeg lica. Drugotuženi nije bio član društva koje je dužnik tužioca, pa se odgovornost drugotuženog za isplatu predmetnog potraživanja ne može zasnovati na odredbi člana 15. ZPD, to bez obzira što su radnje prvotuženog na posredan način (preko društva K.P. d.o.o.) preduzete u korist drugotuženog koji ovdje ima svojstvo trećeg lica. Shodno tome valjalo je odbiti zahtjev tužioca u odnosu na ovog tuženog zbog nedostatka pasivne legitimacije.

Na činjenicama, da je drugotuženi sa prvotuženim povezano lice i da tuženi koriste registrovani međunarodni žig K. d.o.o., koji je prenosivo imovinsko dobro u smislu odredbi Zakona o žigu („Službeni glasnik“ BiH 53/10), da je drugotuženi sa K.P. d.o.o., zaključio ugovore o zakupu i zajmu, i da je kupio udio u navedenom društvu, ne može se utemeljiti zaključak o odgovornosti drugotuženog po pravilima o subjektivnoj građansko pravnoj odgovornosti za naknadu štete iz odredbe člana 154. stav 1. ZOO. To iz razloga jer između

navedenih radnji drugotuženog i štete, koja je nastupila na strani tužioca u vidu neisplaćenog potraživanja prema K. d.o.o. (kasnije S.), nema uzročne veze.

Iz navedenih razloga, o reviziji tuženih protiv odluke o glavnom zahtjevu odlučeno je kao u izreci, a na osnovu odredbi člana 248. i člana 250 stav 1. ZPP.

Drugostepeni sud je našao da tužiocu na ime troškova postupka koji su nastali u postupku pred prvostepenim sudom, pripada iznos od 45.641,27. KM, koje u smislu primjene Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata (Službeni glasnik RS broj 68/05 – u daljem tekstu: Tarifa), revizija ne dovodi u pitanje. Stoga je na osnovu ovlaštenja iz odredbe člana 397. stav 2. ZPP i na temelju odredbe člana 386. stav 1. istog zakona obavezan prvotuženi da tužiocu nadoknadi troškove postupka u navedenom iznosu.

Troškovi odgovora na reviziju nisu imali uticaja na odluku kojom je odbijena revizija u odnosu na prvotuženog, pa se troškovi sastavljanja odgovora na reviziju ne mogu smatrati potrebnim troškovima ovog revizijskog postupka shodno odredbi člana 387. stav 1. ZPP. Zbog toga je odbijen zahtjev tužioca za naknadu troškova sastavljanja odgovora na reviziju u iznosu od 4.387,50 KM.

Drugotuženi je preinačenjem drugostepene presude uspio u sporu, pa mu na ime troškova postupka pripada, za sastavljanje odgovora na tužbu iznos od 2.000,00 KM i za zastupanje na 3 ročišta, po 2.000,00 KM, ukupno 8.000,00 KM, po odredbama člana 2 Tar. br. 2. i član 14. Tarife. Paušalna nagrada iz Tar. br. 12 Tarife od 25 % na ove troškove iznosi 2.000,00 KM. Nagrada za vrijeme iz Tar. br. 9. Tarife iznosi 180,00 KM, pa ukupni troškovi zastupanja drugotuženog po advokatu iznose 10.180,00 KM. Uvećani za PDV u iznosu od 1.730,60 KM, na osnovu člana 6. Tarife, potrebni troškovi drugotuženog nastali u postupku pred prvostepenim sudom iznose 11.910,60 KM.

Troškovi odgovora na žalbu nisu imali uticaja na odluku kojom je usvojena žalba u odnosu na drugotuženog, pa se troškovi sastavljanja odgovora na žalbu ne mogu smatrati potrebnim troškovima žalbenog postupka u smislu odredbe člana 387. stav 1. ZPP. Zbog toga nije osnovan zahtjev drugotuženog za naknadu troškova sastavljanja odgovora na žalbu.

Drugotuženi je uspio sa revizijom, pa mu na ime troškova za sastavljanje revizije po Tar. br. 2 Tarife pripada 3.000,00 KM. Uvećani za paušalnu nagradu od 750,00 KM ovi troškovi iznose 3.750,00 KM, a uvećani za PDV od 637,50, troškovi sastavljanja revizije iznose 4.387,50 KM. Troškovi takse na reviziju iznose 20.000,00 KM, po Zakonu o sudskim taksama („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 73/2008, 49/2009, 67/2013, 63/2014 i 66/2018) član 2. stav 1. i Taksenoj tarifi, Tar. br. 1 tačka 1. i 10.

Tako da ukupni potrebni troškovi postupka koje je imao drugotuženi iznose 36.298,10 KM, pa je tužilac temeljem odredbe člana 386. stav 1. ZPP obavezan da mu nadoknadi troškove cijelog postupka u navedenom iznosu.

Predsjednik vijeć
Violanda Šbarić

Tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić